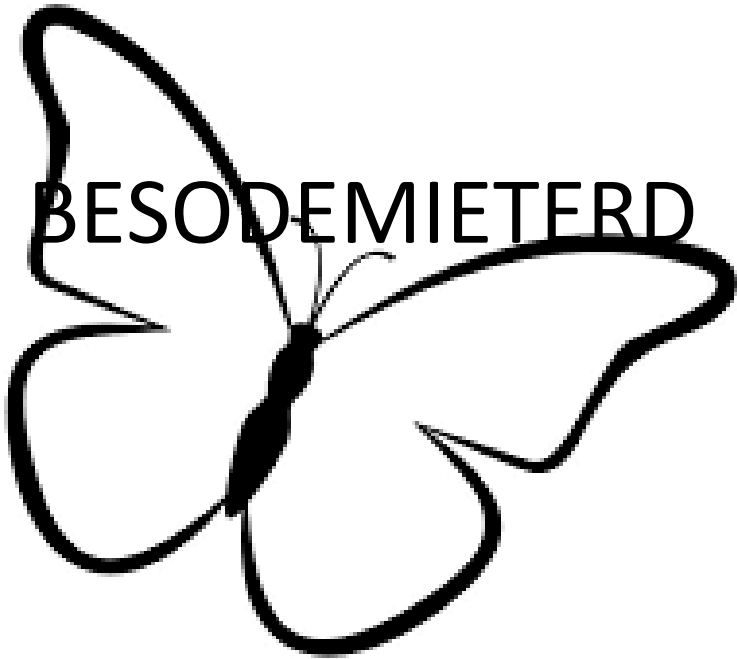

BESODEMIETERD.....

Bertus Brinkman

2020

Uitgeverij Mijn bestseller

Schrijver: Bertus Brinkman
Coverontwerp: Bertus Brinkman
ISBN: 9789463981675
Copyright© 2020 Bertus Brinkman

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de schrijver en uitgever openbaar worden gemaakt in welke vorm dan ook, zoals drukwerk, fotokopie, internet e.a. Als dit wel gebeurt zullen juridische stappen worden ondernomen.

Voor mijn kinderen Rinko en Marie-Sophie is het een verklaring, geen excuus, voor het feit dat ik lange tijd een enorm onrustige periode in mijn leven heb gekend.

Wat is het effect van het in standhouden van een leugen en hoe werkt dit door in het latere leven?

Een schokkend relaas dat de lezer aan het denken zet.

De schrijver is Bertus Brinkman, geboren te Rotterdam. Hij heeft voor de overheid mooie (top)functies bekleed. Tegenwoordig geeft hij, als zelfstandig ondernemer vanuit zijn bureau 'Matchmaat', trainingen, coaching- en teambuildingsessies.

Jacqueline Senden, geboren te Bocholtz, is de levenspartner van Bertus Brinkman. Van origine is zij kunstenares. Jacqueline exploiteert en beheert landgoed 'Gillishof' in Zuid-Limburg. Zij heeft een belangrijk deel van de redactie van dit boek voor haar rekening genomen.

Het redigeerwerk is verzorgd door Sylvia Minke, van het bureau "Sylvia schrijft."

Voor Adriaan.... Besodemieterd

Voorwoord	blz.
1 Op weg naar moeder	11
2 Naar het stadhuis	21
3 Het diner	33
4 Joep	49
5 Het abattoir	59
6 Het huis in de Van Meekerenstraat	65
7 Johanna vreest dat ze zwanger is	77
8 Joep – Katendrecht	95
9 Bert de loodsbaas	101
10 Joep – Limburg	113
11 Adriaan wordt vader	125
12 Gijs	143
13 De angsten en de eenzaamheid	163
14 De astroloog	177
15 Seksboekjes	183
16 Joep - Café Norge	187
17 Joep – Charlotte	191
18 Kinderen het huis uit	197
19 Bert en Gerlie overlijden	207
20 Joep – Jan	215
21 I did it my way	227
22 De ontwikkeling van Gijs	237
23 Energetisch management	243
24 Johanna ontboezemt	249
25 Johannaatje gaat op zoek	259
26 Johanna rookt zich longkanker	265
27 Regressietherapie	273
28 Joep – Sterrenbeeld	279
29 De droom en vergiffenis	285
Nawoord	289
Woord van dank	291
Bronvermelding	293

Voor Johanna

'Het idee'

Het idee, dat iemand op je wacht,
          stemt je gelukkig en tevree
Het idee, dat iemand naar je lacht,
          Brengt steeds vreugde met zich mee
Het idee, dat ik jouw stem hoor, zacht
          en zegt voortaan ga je maar met mij mee
Het idee, dat iemand van je houdt,
          Heel echt, met hart en ziel
Het idee, dat iemand naar je vraagt
          Over je gezondheid of je werk
Het idee, dat iemand je behaagt,
          Ook je depressies soms merkt
Het idee, altijd bij elkaar te zijn
          Zonder elkaar te irriteren
Het idee, om zo'n utopie te scheppen
          Is dit echt een fantasie?
Het idee, zoiets te verwachten
          Waren slechts mijn gedachten

Slechts een idee,

Adriaan

1 Op weg naar moeder

Hij moet het weten. Is het echt zo dat wat hij al die jaren heeft gedacht en gevoeld, waar is? Is het echt zo dat hij alleen al door de vraag te stellen 'of het zo is', naar zijn zolderkamertje moest? De koude vochtige zolderkamer onder de dakpannen, die toen zijn veilige plaats was. Waar hij zich veilig waande onder zijn bed omdat niemand, zo dacht hij, daar gevonden kon worden. Waar het stof in zijn neus schoot als er een paar weken niet gedweild of gestofzuigd was. Dat plekje, daar was je pas echt veilig als je eerst drie trappen naar boven naar zolder geklauterd had. Dan even bukken voor de schuine balken en langs het wasgoed dat aan de waslijn hing. Nog anderhalve meter naar achteren en dan het schuin afgezaagde deurtje door om dan vervolgens in zijn domein te komen. Een riante kamer van tweeënhalf bij tweeënhalf. Maar daar kon hij dan ook alles in kwijt. Daar stond zijn pick-up onder het schuine deel van het dak en draaide hij continu zijn eerste en enige single op de tweedehands platenspeler. De tekst van dat singletje komt weer boven. Met een schorre en emotionele stem zingt hij spontaan dat voor hem zo speciale liedje. De tekst komt zonder hapering weer bij hem boven drijven en floept uit zijn mond. Zijn auto is op weg naar zijn bestemming: dé antwoorden.

'Sunny' van Georgie Fame.

Sunny Oh yesterday my life was filled with rain.

Sunny you smiled at me and really eased the pain.

Oh, the dark days are gone, and the bright days are here

Oh, Sunny one so true, I love you,

.....

Bij het stoplicht tikt hij het pianodeel van dit nummer uitzinnig op de binnenkant van zijn stuur mee. En erger, zijn voeten hebben nu ook het ritme te pakken. Zijn adrenalineniveau stijgt met de

seconde. Alsof hij Ringo Star is van de Beatles (zijn helden) gaan zijn handen omhoog, omlaag, raakt hij met zijn vingers het stuur, de versnellingspook en de zijruiten. Zijn auto moet wel een vreemde aanblik geven. De automobilisten die naast hem staan te kijken, krijgen bijna medelijden. Eén steekt zelfs zijn duim omhoog met een blik van 'gezellig in die auto van jou.'

'Ik ben maar alleen hoor' geeft hij als blik terug voor wie het wil ontvangen.

Hij is gewoon op weg naar zijn moeder. Zij heeft het antwoord op de vragen die hij zoekt. Zal ze de antwoorden geven? Hij raakt wat overmoedig door het liedje 'Oh, the dark days are gone and the bright days are here.'

Vandaag komt hij het te weten.

Het gaspedaal van de auto wordt nu stevig ingedrukt. Zal hij dan na al die jaren van onzekerheid de waarheid boven tafel krijgen en zal zijn onzekerheid worden weggenomen over de vraag of het echt zo is dat er in het gezin waarin hij is opgegroeid al jaren, zelfs decennialang een geheim wordt bewaard? En als dat dan zo is, wie weten of wisten daarvan? Welk familielid weet wat en waarom hebben ze het hem dan niet verteld?

Potverdorie weer een rood verkeerslicht. Zijn gedachten snellen vooruit naar het gesprek dat hij straks met zijn moeder zal hebben.

Zijn moeder is ruim vijfenzeventig jaar. Ze leeft een wat eenzaam en teruggetrokken bestaan. Het leven heeft haar getekend. Haar eerste huwelijk, met zijn vader, startte toen ze nog maar net achttien was. Ze was nauwelijks negentien toen ze haar eerste kind kreeg. In feite was ze zelf nog een kind. Een tiener die een kind moest opvoeden. Nog geen drie jaar later werd haar tweede kind geboren. Een koningswens was het, een jongen en een meisje. De Van Meekerenstraat was haar thuisbasis. Er was nog wel

woningnood. Huizen moesten gedeeld worden. Ze woonden toen aan de straatzijde, de burens woonden aan de achterzijde en hadden een tuin. Nou ja, een tuin, dat was dan een oppervlakte van drie meter diep en vier meter breed. Het toilet op de gemeenschappelijke gang moesten ze delen. Om de beurt het toilet schoonmaken. En reken maar dat ze elkaar daarop hebben aangesproken. Zodra er een pislucht ontstond werd er over en weer duidelijk gemaakt dat het tijd was voor een schoonmaakbeurt.

De naoorlogse jaren kenmerkten zich door wederopbouw waarin vrijwel alles kon. De oorlog moest vergeten worden, de opbouw van Rotterdam had prioriteit. Iedereen stak letterlijk zijn handen uit de mouwen. Zijn pa, Adriaan, had destijds een schare vrienden. Vooral in de sport kende hij vele maatjes zoals hij dat noemde. Iedereen mocht dan ook bij hem thuis mee-eten of wat te drinken nemen. Het inkomen was gering, maar een pot thee of koffie kon altijd gezet worden. De armoede werd gecamoufleerd met een lach. Stoer doen en met de bekenden uit de straat op de foto gaan. Vele foto's zijn gemaakt. Veel foto's van zijn pa met zijn beste vrienden. Zijn allerbeste vrienden Henk van der Steen, Peet Meeuw, Leo Bordering, Joris van de Broek, Wim Klaart, Dirk Brink, je komt ze op alle foto's tegen. Vrienden die bij hen thuiskwamen als hij zijn rondje aan het hardlopen was. Of wanneer hij aan het trainen was voor de Ronde van Rotterdam of voor een bokswedstrijd.

Aan de overkant woonden de ouders van zijn moeder. Johanna is de naam van zijn moeder. De ouders van Johanna hielden alles in de gaten en konden zien wie er bij hun dochter naar binnen gingen en wanneer zij weer vertrokken. Hun getrouwde dochter van negentien met een zoon van een paar maanden vroeg wel wat aandacht.

De Van Meekerenstraat kende in die tijd nauwelijks auto's. Adriaan wilde als een van de eersten in de straat een televisie hebben. Als je die dan had, dan stonden de burens in de gang mee te kijken. En niet alleen de naaste burens. Iedereen in de straat die nog geen tv had, kwam dan even het nieuwe wereldwonder letterlijk en figuurlijk bekijken. Een kast waarin bewegende beelden zitten, met geluid! Hoe kan dat nou? De allereerste beelden van Philips gingen slechts over een pot koffiezetten en samen een kopje koffiedrinken.

Adriaan, trots als hij was, vond het goed dat iedereen zijn tv kwam bewonderen. Hij kreeg dan ook de aandacht waar hij altijd naar op zoek was. Het liefst zat hij dan in zijn T-shirt en de mouwen opgerold voor de deur. Zijn spieren en sixpack stonden strak in het shirt. Hij was wel een beetje exhibitionistisch.

Van vroeg tot laat in de avond werkte hij als uitbener op het abattoir. Het slachthuis was op loopafstand van zijn huis. Zo vertrok hij om zes uur 's ochtends te voet met zijn pakje brood onder de arm naar zijn werk en kwam dan twaalf uur later weer thuis. Doodmoe, maar niet zo moe dat hij niet meer kon sporten. Sporten met zijn beste vriend Leo Bordering. Maatjes voor het leven waren het. Natuurlijk waren Leo, Henk, Dirk, Joris en de vriendinnen bij hen kind aan huis. Ook als Adriaan er niet kon zijn.

De lichtbruine rimpels op het gezicht van Johanna zijn het gevolg van vijftig jaren roken. Een kettingrookster pur sang was ze. De ene peuk na de andere stak ze op. Nerveus zoals ze altijd is, zal ze straks handenwrijvend in de keuken zitten als haar zoon binnenkomt. Haar flatje in de vertrouwde buurt is haar veilige thuishaven. Crooswijk, een wijk in Rotterdam, de arbeidersbuurt. Daar waar je vroeger een baan had bij het slachthuis, de gemeente of de haven. Zijn moeder verdiende vroeger wat bij op de markt met groenten en fruit. Het salaris van Adriaan was niet genoeg om mee te kunnen doen. Mee te kunnen doen aan het stadse leven, de modegrillen,

de wens om van tijd tot tijd nieuwe meubels te hebben. Hij was zeven jaar ouder, had de mooiste van Crooswijk getrouwd en daar zou hij wel zelf voor zorgen.

Hij verdiende toch genoeg. Dat Johanna meewerkte om in de inkomsten voor het gezin te voorzien, is pas later ontstaan. Adriaan was er te trots voor om zijn vrouw te laten werken. Familieleden, van Adriaans kant die ondernemersbloed hadden, stelden Johanna in de gelegenheid om op de markt wat bij te verdienen.

Zijn gedachten blijven naar het verleden afdwalen. Hoe het leven van zijn ouders er toen moet hebben uitgezien. Wie hun maatjes waren en met wie zij lief en leed deelden. Het leven in het naoorlogse Rotterdam. En wat is er toen gebeurd?

Maar daar gaat het nu niet om, hij was gisteren op een wel hele bijzondere bijeenkomst waarin het geheim van het gezin waarin hij opgegroeid is, werd besproken. Nee beter gezegd, werd uitgebeeld. Twijfel en ongeloof wisselden elkaar af. Het kan niet waar zijn...

In zijn auto ziet hij de beelden van gisteren weer voorbijkomen. De regen kletst inmiddels op zijn voorruit en overstemt de radio. Het licht springt op groen. Hij mag weer langzaam doorrijden. Hoewel, de term doorrijden in een stad als Rotterdam moet je niet te letterlijk nemen. De auto's voor hem trekken langzaam op. Van links en rechts komt het verkeer in de file. Met getoeter, wrikken en wringen sluiten ze links en rechts aan.

Ze wringen zich er letterlijk tussen. Soms zonder richting aan te geven en gewoon brutaal, pats boem ertussen gaan staan. Het wordt nu stapvoets rijden. Zijn ongeduld speelt op. Hij wil het nu weten. De onzekerheid van vijfenvijftig lange jaren kan straks weggenomen zijn als hij met zijn moeder heeft gesproken. Zij zal het verlossende woord kunnen geven. Heeft ze de moed om dat te doen? Of is ze zoals altijd het bange vogeltje dat de waarheid niet durft uit te spreken? Toch moet hij er ook rekening houden dat hij

zichzelf van alles in het hoofd heeft gehaald dat nergens op is gebaseerd. Hoewel hij zich dat niet kan voorstellen.

Wie bedenkt zoiets 'dat er een geheim is in ons gezin?' Deze gedachten dwalen continu door zijn hoofd. Ja, hij heeft het jaren gedacht en zelfs zeker geweten. Dan zei hij "Ma vertel nou 's eerlijk, klopt het wat ik denk? Is het waar?" Na zo'n vraag kwamen er tranen van woede bij Johanna. Misschien was het wel haar onmacht. Maar hij ervaarde het als woede en het negeren van zijn gevoelens in de onderbuik. Het klopte gewoon niet wat hij in dit gezin meemaakte.

Na zo'n vraag was de spanning in het huis te voelen. De scheldpartijen tussen zijn pa en ma waren niet van de lucht. De pannen vlogen even later letterlijk door de kamer. Gijs en zijn zus doken dan huilend achter de bank of vluchtten weg onder het bed op het zolderkamertje. Daar was het veilig. Zijn zusje nam hij dan in bescherming. Voor de afleiding verzong hij de meest gekke spelletjes. Zelfs dat hij Chinees kon praten. Johannaatje moest dan raden wat er gezegd werd. Er zat altijd wel iets bij wat hij leuk in de oren vond klinken. Tsjing wong pong , dinge dinge dong, is een Chinees die straks de trap op komt. Johannaatje herhaalde dan wat er gezegd werd en hij zei "Ja dat is goed, jij spreekt ook Chinees." Schaterlachen deden ze. Zelfs zo erg dat ze naar adem moesten snakken. Nog erger werd het als van de zenuwen een schetenwedstrijd kon worden gehouden. De zenuwen veroorzaakten maagkrampen die weer omgezet konden worden in winden laten. Hij bedacht om van de nood een deugd te maken. Voor elke wind werd een punt gegeven. Als er een luchtje aan zat werd een punt extra geteld. Na een uur was de storm beneden geluwd en durfden ze voorzichtig aan de deur te luisteren of de kust weer veilig was.

De scheldpartijen, en dan vooral die van hun pa, waren onnavolgbaar. Zijn pa had zijn eigen vocabulaire. Een woordenschat met scheldwoorden die weinig mensen kennen. Het vloeken en

tieren was een tweede natuur geworden. Ziektes waar men nog nooit van had gehoord werden 'spontaan' uitgevonden en toegewenst.

Op zo'n moment, al vanaf het moment dat hij kon praten, moest hij de gemoederen sussen. Het was de kunst om het voor zijn moeder op te nemen en zijn vader niet af te vallen. Hoe doe je dat?

Gewoon door bij je vader op z'n gemoed in te praten en tegelijk je moeder een knipoog te geven dat je het zo niet meent. "Ah joh pa, niet zo lelijk tegen ma doen joh, wat heb je daar nou aan. Het was net zo gezellig."

Andersom gebeurde het dat zijn moeder, achter de rug van zijn vader, een zeer afkeurend en afwijzend gezicht trok. Altijd hoopte hij dat zijn vader die blik van zijn moeder niet zou zien. Hij wist zeker dat zijn vader dan de keel van zijn moeder zou dichtknijpen. Ja, dan waren de ruzies wel voorbij, maar hadden ze geen moeder meer en een pa die achter de tralies was verdwenen. Dat moest voorkomen worden.

Hij was degene die weer wat harmonie kon regelen. Dat deed hij al vanuit de strontluiers.

Het heeft hem gevormd en misvormd. In die periode is de diplomaat in hem ontstaan. Een ander gevolg is, dat hij een tweede natuur heeft ontwikkeld om direct aan te voelen of er 'iets aan de hand is of niet.' Daar krijgt hij later in zijn carrière nog profijt van.

Inmiddels is hij bij het adres van zijn moeder aangekomen. Zijn hart gaat tekeer. Zijn bloeddruk zal nu ongetwijfeld hoog zijn.

Parkeerplek zoeken, rondrijden, alles staat vol. Zal je zien, na vijf uur 's avonds kun je een lege parkeerplaats voor de deur in Rotterdam wel vergeten. Dan maar verder rijden en niet zoals iedereen voor de deur parkeren. Een paar straten verder vindt hij een plek. Hoewel, dat is er een van millimeteren. Zijn Fiat is net niet te groot om ertussen te passen. De afstand van zijn auto naar

moeders flatje lijkt nu groot. Met elke stap die hij zet oefent hij de vraag die hij straks wil stellen. Hoe moet zijn toon zijn, de woorden, hoe moet hij haar geruststellen? Vooral niet boos worden, niet schelden, maar begrip tonen voor het kruis dat zij heeft gedragen. Hij zal haar smeken om eindelijk na zoveel jaren de waarheid te vertellen.

Nog een paar passen en hij staat voor de deur. De bel, de trap op naar de eerste etage, de galerij over naar de hoek. Ze staat al in de deuropening op hem te wachten. En zoals altijd spreekt ze hem toe alsof hij nog steeds haar kleine jongen is.

“Ha knul, wat leuk dat je effe je moeder komt opzoeken. Heb je al lang niet gezien. Hoe-is-tie? Bakkie koffie voor je zetten?”

Gijs gaat op de keukenstoel zitten, haalt diep adem en begint zijn gesprek.

“Ja doe maar even ma, ik wil met je praten.”

“Nou dat klinkt serieus, effe wachten, zet ik effe een bakkie.”

De koffiepote wordt met water gevuld, de schepjes koffie worden afgemeten en in het koffiefilter gedaan. Voor elk twee kopjes koffie, dus vier schepjes in het filter. De knop aan, het water loopt, de koffie begint te pruttelen, het aroma trekt de kamer in en na wat onrustig heen en weer geloop, vindt Johanna eindelijk haar stoel in de keuken. Bij het raam, met uitzicht op de Rotte. Ze kijkt door het raam naar de rivier waar Rotterdam naar vernoemd is. Haar handen pakken zich samen en het dwangmatige pulken aan haar nagels begint zoals altijd van voren af aan. Als er geen haakje aan haar nagels of vingertoppen zit, dan maakt ze er wel een om dat er dan vervolgens weer af te pulken. Een dwangmatig ritueel, ze heeft al van alles geprobeerd om ervan af te komen. Soms tot bloedens toe wordt het ritueel herhaald.

Ze kijkt Gijs aan en vraagt of hij de koffie wil met melk en suiker.

“Dat weet je nu toch wel” zegt Gijs wat geïrriteerd. “Ik drink altijd koffie met een beetje melk, zonder suiker.”

“Oh ja, dat vergeet ik wel ‘s. Koekie erbij? Lekker joh, ze waren in de aanbieding bij Appie.”

“Appie?”

“Ja, Albert Heijn. Daar haal ik altijd mijn boodschappen, dat weet je toch. Ik let dan op de aanbiedingen. Gisteren waren dat de koekies. Hier pak maar lekker.”

“Ma ik wil met je praten.”

“Waarover knul?” Haar Rotterdamse accent klinkt door in alle woorden.

“Je weet dat ik al jaren rondloop met de vraag of er een geheim is in ons gezin.”

“Hè, ga je daar nou weer over beginnen?”

“Ja!”

“Pa is al jaren geleden overleden, je bent na je scheiding hertrouwd, ook Joris is dood, dus je hoeft voor niemand meer bang te zijn. Probeer me een beetje te vertrouwen. Opa en oma zijn er ook niet meer en jij bent nu nog de enige die een antwoord op de vraag kan geven of het ‘echt’ zo is? Oma zei nog op haar sterfbed “Je moeder moet je iets vertellen.”

En je weet wat ik bedoel!”

Zijn stem trilt. Gijs probeert rustig de woorden te vinden en haar gerust te stellen. “Je hoeft niet bang te zijn dat ik niet meer kom als je de waarheid vertelt ma. Ook niet bang zijn dat ik niet meer van je houd, of dat ik je verwijten zal maken. Wees niet bang ma, maar zeg me alsjeblieft of het zo is. Er kan je echt niets meer gebeuren. Ik let heus wel op je. Neem het niet mee je graf in. Vertel het me alsjeblieft. Ik smeed je ma, zeg het alsjeblieft.

Laat me niet met die onzekerheid verder leven.”

Johanna kijkt haar zoon met natte ogen aan. Haar handen wrijven nu nog zenuwachtiger over elkaar. De koffie wordt nog even geroerd. Het lepeltje komt nu meer dan gewoon tegen de rand van het kopje aan, roerend zet ze uiteindelijk het kopje aan de mond. Ze neemt een slok. De koffie glijdt langzaam in haar keel. Haar

strottenhoofd beweegt op en neer. Dan zet ze het kopje nerveus naast het schoteltje neer. Haar handen trillen.

Ze kijkt Gijs met haar waterige ogen aan, slikt nog een keer. “Nee joh. Laat dat nou rusten.

Jij komt elke keer met die vraag.”

“Ik wil het weten ma, vertel het me.” Zijn aanloop is nu langer dan hij zich had voorgenomen. Gijs vertelt hoe zijn dag gisteren is verlopen. Johanna heeft geen idee waar hij het over heeft. Althans zo lijkt het. Dit verhaal gaat haar volledig boven de pet. Dus in Jip-en-Janneke-taal legt Gijs het nog een keer uit. Maar ook die versie wordt niet helemaal begrepen. “Wat is in godsnaam ‘een representant van jouw vraag’? Of hoe kan nou iemand anders jouw gedachten en gevoelens verwoorden? Dat ken echt nie, je houdt me voor de gek. Ik ken jou, je gaat weer rottigheid met me uithalen.”

“Nee ma, ik ben serieus, je moet me echt geloven.”

De hele sessie die Gijs gisteren heeft meegemaakt legt hij aan haar uit. Woord voor woord, stap voor stap. De conclusie van die sessie zal hij met mijn moeder moeten bespreken, want zij is de enige die het kan verklaren.

Hij stelt haar weer de vraag.

“Moedertje, alsjeblieft vertel het mij. Neem het alsjeblieft niet mee je graf in, please!” Gijs kijkt haar smekend en indringend aan.

Weer neemt ze een slok van haar koffie en kijkt hem aan. Gaat ze het antwoord geven? Nu, na al die jaren van onzekerheid?

“Oké ik ga het je vertellen Gijs. Het is een lang verhaal.”

2 Naar het stadhuis

Op je negentiende na een zware zwangerschap een kind krijgen is niet niks. Als de verwekker van je kind een stevige jongen is die graag zijn spierballen laat zien en geen angst voor de buitenwereld kent, dan sta je er wel alleen voor en moet je toch zelf de angst van de bevalling doorstaan.

De romance tussen deze twee jonge mensen ontstaat na de oorlog in het uitgaansleven van Rotterdam. De stad werd op 14 mei 1940 tussen 13.27 en 13.40 uur voor een belangrijk deel door de Duitsers platgebombardeed. Wie in de binnenstad woonde heeft doodsangsten uitgestaan. Hier heeft Johanna een trauma opgelopen. Schuilen in de gang en in de kelder, voor de bommen die onophoudelijk uit de hemel naar beneden kwamen. De angst voor de dood moet ondraaglijk zijn geweest. Johanna was nog maar net vier jaar oud en keek de dood in de ogen. Links en rechts vielen de stukken puin om haar heen. Vader en moeder over haar heen gebogen om haar te beschermen.

Haar ouders - een havenarbeider en een medewerkster van de wasserij - waren op slag tijdelijk hun baan kwijt en kwamen in het puin van Rotterdam terecht, op zoek naar een andere woning. Niemand stond te popelen om ze in huis te nemen, dus dat was van deur tot deur vragen of je er terecht kon. Uiteindelijk stelde de familie de deur open. Niet lang daarna werd haar vader, Bert, door de Duitsers geïnterneerd en in Duitsland tewerkgesteld. Als dwangarbeider moest hij meewerken aan de aanleg van een spoorlijn.

Met je moeder op zoek gaan naar je vader is ook een avontuur. Bedelend om eten en hopen dat je onderweg ergens mag blijven slapen gaat je niet in de koude kleren zitten. Vreemd genoeg zijn deze ervaringen nooit breed in de familie gedeeld. Het werd weggelachen. Of afgedaan als "Daar hebben we het voorlopig niet over."

Adriaan Van Dam was bij het uitbreken van de oorlog elf jaar. Een stoere jongen met bravoure, die in een gezin met twee broers en twee zussen opgroeide. Voor hem is het altijd de vraag geweest of zijn vader ook echt zijn biologische vader was. In het trouwboekje van zijn ouders stond immers 'erkent in het huwelijk.' Voor hem een bewijs dat er weleens een andere vader geweest zou kunnen zijn dan zijn opvoeder. Adriaan had altijd de nodige twijfels.

Als hij niet naar de zin van zijn vader reageerde werd hij in het kolenhok opgesloten. Moord en brand schreeuwde hij dan. Pas als hij gekalmeerd was mocht hij eruit. Hij kreeg dan nog wel een paar kletsen op z'n hoofd omdat zijn broek onder het kolenstof zat. Hij had wat beter kunnen opletten.

Zijn broers, Willem en Dirk, werden door hun vader op handen gedragen. Evenals de zussen Sjanie en Nelleke, die weinig verkeerd konden doen. Als oudste van de vijf kinderen moest Adriaan het tijdens ruzies voor zijn broers en zussen opnemen. In die tijd werd er nog met blote vuisten geknokt. Als je op de grond lag, dan had je verloren en keek je met een beetje respect naar de veroorzaker die je zover had gekregen.

Adriaan wilde niet dat hij ooit door iemand zo vernederd zou worden. Hij moest en zou de sterkste jongen van de straat en liefst van Rotterdam zijn. Om zo ver te komen ging hij sporten.

Vechtsporten om precies te zijn. Dat was zijn lust en zijn leven. Vet eten was in die tijd niet aan de orde. Met brood en kaas, een glas melk en soms wat vlees op het bord kon je een eind komen. In zijn jonge jaren op judoles en al snel de zwarte band krijgen. Dat was zijn ambitie. Niemand mocht hem op de grond gooien. Daarvoor was in zijn ogen judo dé sport. Ja, en als je dan iemand tegenkomt die goed kan boksen, dan gaan we die sport ook maar beoefenen. Na de oorlog werd de ene na de andere boksschool uit de grond gestampt. Met de bokshelden van toen stond Adriaan in de ring. Het Kralingse Bos was zijn thuisbasis. Rondjes hardlopen om conditie op te doen. Samen met je sportvrienden trainen, lachen,

gieren, brullen en op stap gaan. In de judoclub ontstonden hechte vriendschappen. In korte tijd werden vriendschappen voor het leven gesloten.

Samen met andere sportvrienden veroveren ze vriendin na vriendin. Rotterdam is lange tijd voor hen de plek op aarde waar alles om draait. Adriaan is al vierentwintig als hij Johanna, zeventien jaar jong, leert kennen. Bij dansschool de Klerk staan ze recht tegenover elkaar als de dansleraar zegt "Zoek een danspartner voor de foxtrot." Adriaan had Johanna al gespot. Tegen zijn maatjes had hij gezegd "Jeetje die is voor mij!" "Ja maar wij vinden haar ook leuk" hadden zijn vrienden gezegd. "Niks mee te maken, ze is van mij. Zoeken jullie maar een ander." Op goed geluk staat Adriaan aldus voor Johanna. Zijn hart slaat over, hij pakt haar vast en vraagt "Wil je met mij dansen?" Johanna is verrast en kan geen nee meer zeggen. Adriaan is met zijn blonde haren, blauwe ogen en brede schouders een imposante verschijning. De foxtrot wordt ingezet met het ritme van voor, zij-sluit-zij, achter, zij-sluit-zij. Adriaan schittert, straalt en wil Johanna zelfs optillen. Hij is zo trots om met Johanna te kunnen dansen. Zijn vrienden hebben het nakijken en moeten hun slag bij een andere danspartner slaan.

De groep van vrienden groeide zo uit tot een vrienden- en vriendinnengroep die wekelijks met elkaar op stap ging. Zo groeide de vaste kern van vrienden uit met nog een paar namen, zoals Herman de Graaf bijvoorbeeld, die werd zijn vaste boksmaat. Net als Leo Bordering met wie hij wekelijks de judomat betrad. Ze waren zijn steun en toeverlaat. Met hen deelde hij lief en leed. Iedereen had een vriendin. Johanna hoorde natuurlijk bij Adriaan. Er ging geen week voorbij of ze gingen wel met elkaar op stap.

Adriaan ging af en toe met Johanna naar haar ouderlijk huis. Omdat hij zeven jaar ouder was werden daar de nodige opmerkingen over

gemaakt. Johanna zag er op haar zeventiende ouder uit en was een uitdagende mooie jonge vrouw om te zien. Ze kreeg van haar ouders toestemming om met Adriaan om te gaan, maar dan moest ze wel op tijd thuis zijn.

Adriaan deed zijn best om in de gratie te komen bij Johanna's ouders. Hij nam soms een bos bloemen mee, of wat vlees van het slachthuis waar hij al jong een baantje had gevonden.

Hij wilde zo snel mogelijk het ouderlijk huis uit. Bij hem thuis was hij een ongewenst kind, die overtuiging had hij voor de volle honderd procent. Als hij een leuke meid tegen het lijf zou lopen dan ging hij het huis uit, dat had hij al jong besloten. En die leuke meid was Johanna. Hij zou met haar gaan trouwen. Niemand, maar dan ook niemand, kon hem van die gedachte afbrengen. Johanna was van hem en niemand anders. Na het stappen moesten ze in de gang afscheid van elkaar nemen. Het zoenen en friemelen werd dan door de ouders van Johanna opgemerkt. Bovenaan de trap werd dan met luide stem geroepen "Ja opschieten daar beneden. Johanna kom je boven?!"

Adriaan is bijna vijfentwintig jaar als hij na een dansles op z'n knieën gaat en Johanna op haar zeventiende ten huwelijk vraagt. Hij weet het nog goed. De dansles is afgelopen. De dansleraar zet nog net even een plaatje op om de leerlingen vrij dansen te geven. Even geen instructies en de leerlingen de laatste tien minuten van de les het geleerde in de praktijk laten brengen. Adriaan neemt een slok van zijn biertje, loopt naar de dansleraar en vraagt of hij even de microfoon mag vasthouden.

De dansleraar vraagt hem "Waarom wil je dat?"

"Ik wil het mooiste meisje van de les ten huwelijk vragen. Kijk zij is het!"

Het zweet breekt Adriaan uit. Zal hij de microfoon krijgen?

De dansleraar zwicht en vraagt "Weet je wel zeker wat je doet en dat je haar niet overrompelt?"

Adriaan is vastberaden en dringt verder aan. “Geef alsjeblieft die microfoon, straks durf ik het niet meer. Ik weet het zeker, met die meid ga ik trouwen.”

Terwijl een aantal stelletjes op de dansvloer aan het oefenen is en zijn vriendenkring met Johanna gezellig zit te kletsen, krijgt Adriaan de microfoon. De dansleraar zet de muziek af en een indringende piep klinkt door de zaal. Adriaan houdt de microfoon stevig vast. Zijn knieën knikken tegen elkaar. Onder zijn blonde haarlokken druppelen de zweetparels over zijn voorhoofd.

“Beste mensen mag ik even jullie aandacht. Ik wil even wat vragen aan Johanna. Ik wil het mooiste meisje van de dansschool vragen of ze met mij wil trouwen.” Adriaan wijst naar zijn vriendengroep en in het bijzonder naar Johanna.

“Johanna wil je even naar voren komen alsjeblieft?”

Het zweet staat op zijn voorhoofd en de adrenaline giert door zijn bloed. Gaat ze ja of nee zeggen?

Adriaans vrienden sporen Johanna aan om naar voren te lopen. Ze staat op, trekt haar jurk recht en loopt schoorvoetend naar Adriaan die inmiddels op zijn knieën zit. Zijn ogen spreken boekdelen. Hij is verliefd en vergeet de hele wereld om zich heen.

“Lieve Johanna, wil je met me trouwen?”

Johanna slikt, kijkt om zich heen. Ziet de blikken in de ogen van zijn vrienden. Een paar kijken hoofdschuddend de andere kant op en een paar knikken dat ze ja moet zeggen.

Ze durft geen nee te zeggen. Zo en plein public voelt ze zich voor het blok gezet.

Johanna zegt na een doodse stilte van dertig seconden “Ja Adriaan, dat wil ik wel doen.”

Adriaan barst van geluk in tranen uit, pakt haar beet en geeft haar een intense zoen op de mond. Johanna krijgt haast geen adem meer en vecht bijna om los te komen.

Of het een overtuigde en blijde ‘Ja’ was, is de vraag.

Haar angsten speelden op. Nee zeggen tegen Adriaan doe je niet zo makkelijk. Ze dacht "Hij zou me vermoorden als ik hier nee had gezegd." Zijn gezicht sprak boekdelen. Er zat iets meelijwekkends in, maar ook "Waag het niet om nee te zeggen."

Hoe moest Johanna dit thuis gaan zeggen? De vriendengroep reageerde verdeeld. Blijdschap en ongeloof of het wel serieus was wisselden elkaar af. Adriaan was zo trots als een pauw dat hij het mooiste meisje had en dat ze ook nog 'Ja' had gezegd op zijn huwelijksaanzoek.

Johanna's ouders vinden het maar niets. Ze vinden hun dochter veel te jong om te trouwen. Daarbij komt dat ze nog moeten sparen en geen dubbeltje hebben. De bankrekening is leeg. Wie gaat dat allemaal betalen en waarvan?

Adriaan had nog een troef op zak. Door de grote woningnood kregen alleen getrouwde stellen een woning toegewezen. Het was zijn overtuiging dat dit voor iedereen het beste was. Met zijn dwingende karakter wist hij Johanna's ouders te overtuigen. De trouwerij zou er komen. Zijn getuigen moesten zijn beste vrienden zijn. Niet zijn ouders want daar was iets mis mee. Zijn slechte jeugd ging hij niet belonen door zijn ouders als getuigen mee te nemen. Die mochten van hem thuisblijven.

Om te kunnen trouwen moest Johanna vanwege haar leeftijd toestemming vragen aan de koningin. Die kreeg zij een paar weken later in een heel officiële brief. Ze had nog een beetje het idee, of zelfs de hoop, dat het verzoek zou worden afgewezen. En zo gebeurde het dat Adriaan en Johanna met de tram naar het stadhuis van Rotterdam gingen om te trouwen. De ouders van Johanna en zijn allerbeste vrienden Leo Bordering en Herman de Graaf zouden getuige zijn. Iedereen moest zelf maar zorgen hoe ze op de afgesproken datum en tijd op het stadhuis zouden komen.

De rit naar het stadhuis begon al met de nodige irritaties. Adriaan en Johanna zaten in de tram op weg naar het stadhuis niet naast

elkaar maar verspreid. Het was druk in de tram. De meeste zitplaatsen waren bezet, dus het was even opletten waar iets vrij was. Misschien dat er bij de eerstvolgende tramhalte weer passagiers uitstapten. En inderdaad stapte er bij de eerste stop een passagier uit en kwam er een plek vrij. Adriaan was niet de meest galante jongen en dook naar de vrijgekomen zitplaats. "Zo, die is voor ons" zei hij er nog bij. Johanna, op dat moment gekleed in haar mooiste jurk, galant hoedje op, de nagels gelakt, dure bruin gekleurde panty aan, stond er beteuterd bij te kijken.

Adriaan wilde de plaats die hij innam aan Johanna afstaan, maar daar voelde zij niets voor. Hij zei er nog bij "Straks als er weer iemand uitstapt dan kunnen we lekker naast elkaar zitten joh, kom op schat ga lekker zitten." De tram reed van de Boezembocht naar Pijperstraat, linksaf naar de Crooswijkseweg, waarna de haltes op de Linker-Rotterkade en de Coolsingel werden aangedaan. Pech voor Johanna, want er stapte niemand meer uit. De tram werd alleen maar voller en Adriaan bleef op zijn stoel zitten. Die wilde hij aan niemand afstaan. Wel vroeg hij Johanna herhaaldelijk om op z'n schoot te komen zitten. Hij riep haar dan en tikte op z'n knieën met het gebaar 'kom hier zitten, op mijn schoot'. Johanna vond dat maar niks. Je gaat toch niet met je mooie jurk in een tram op een schoot zitten. Dat doe je toch niet. Adriaan was beledigd, na herhaaldelijk te zijn afgewezen. Hij voelde zich in de tram voor lul gezet en zo was de complete sfeer verpest. Hij zei het nog net niet hardop, maar wie kon liplezen die begreep dat hij zei "zoek het dan maar uit."

Bij het stadhuis aangekomen wachtten de getuigen en de vriendengroep op het bruidspaar. Een beetje verontwaardigd waren ze wel dat Johanna en Adriaan apart binnen kwamen lopen. Adriaan wilde niet te laat komen en Johanna had wat moeite met haar nieuwe zwarte suède schoenen. Die schoenen knelden en bij elke stap die ze deed werd de blaar onder haar voet groter. Om nog maar niet te spreken van de blaar op haar rechterhiel. Ze moest de

pas erin zetten om toch een beetje samen en tegelijk binnen te komen. Adriaan was inmiddels bij de trouwambtenaar aangekomen om uit te leggen dat Johanna er ook zou zijn. Zoals gebruikelijk stak hij de draak met de situatie. “Ze komt er zo aan hoor. Ik ga vandaag niet alleen trouwen, hahahahaha... Kijk daar is ze al. Jeetje schat, heb jij een andere tram genomen, hahahahaha.”

Johanna kon wel onder de stoel kruipen en vond deze humor maar niks. Adriaan op zijn beurt ging even zijn verhaal doen bij zijn maatjes. Zij moesten het allemaal aanhoren. Zonder iets te zeggen keken ze naar Johanna. Hun gezichten spraken boekdelen. Ze hoorden het verhaal van Adriaan aan en keken met enig medelijden naar Johanna. Het meisje waar ook zij zo graag als eerste mee hadden willen dansen. Johanna ging trouwen met Adriaan. Een van zijn beste vrienden had zo zijn twijfels. De kans dat hij ooit nog wat met Johanna zou krijgen was voorbij. Dat moest hij met tegenzin accepteren. Hij kon zelf de mooiste meiden krijgen, maar degene die hij wilde hebben was nu bezet. Zijn karakter was wat dat betreft anders dan dat van Adriaan. Wat minder bravoure maar je moest ‘m ook niet kwaad maken, want dan nam hij op zijn manier revanche.

Johanna had voor het regelen van het huwelijk niet veel in te brengen. Adriaan wist precies wat nodig was en hoe dat dan zou gaan. Ze hoorde het hem nog allemaal zeggen. “Komt allemaal goed schat. Ik regel het wel, maak je geen zorgen.” Johanna’s hartsvriendin, Nicole, die ze had overgehouden aan haar schooltijd, bekeek alles van een afstandje. Johanna en Nicole deelden de diepste geheimen met elkaar. De avond voor het huwelijk hadden ze elkaar nog opgezocht. Nicole had de gewetensvraag gesteld. “Is dit wat je wilt? Wil je echt morgen met Adriaan trouwen?” “Ja, ik kan niet meer terug. Alles is al geregeld. Het stadhuis rekent op onze komst. Mijn ouders hebben nieuwe kleren voor mij

gekocht. Mijn zusje Helga zou blij zijn als ik thuisblijf, maar dat geeft ook weer de nodige problemen. We hebben een huisje met geleende meubels ingericht. Dat kan ik nu niet meer afzeggen. En dan onze vrienden, ze hebben met moeite een vrije dag gekregen. Dat kan ik allemaal niet meer ongedaan maken. En waar ik het meest bang voor ben is dat als ik nu afhaak, hij dan mijn keel dichtknijpt. Hij accepteert nooit dat ik hem afwijs en hem bij zijn vrienden voor lul zet.”

“Ja maar lieve schat, je bent pas achttien jaar. Je kunt toch niet met iemand trouwen van wie je niet overtuigd bent? Het is voor de rest van je leven!”

“Ik ga er het beste van maken. We zien wel. Hij ziet er best goed uit, heeft een heerlijk sportief lijf en och, ik maak er wel wat van.”

De trouwceremonie was kort en zakelijk. Johanna weet het nog goed. De twijfels en de angst om nee te zeggen tegen Adriaan namen toe. Was hij wel de man met wie ze oud wilde worden? Nadat iedereen in de trouwzaal had plaatsgenomen, stak de trouwambtenaar van wal. Eerst kreeg Adriaan de vraag of hij Johanna de Vaart, geboren op 10 juni 1936 te Rotterdam, tot zijn wettige echtgenote zou nemen en of hij alle wettelijke verplichtingen zou gaan vervullen.

Zijn antwoord was: “Natuurlijk; tegen zo’n mooie vrouw zeg je toch geen nee?”

De trouwambtenaar accepteerde zijn antwoord en voegde eraan toe: “Een ‘ja’ is voldoende meneer Van Dam.”

Dezelfde vraag werd daarna aan Johanna gesteld.

“Johanna de Vaart, neem jij Adrianus Cornelis Van Dam, geboren 9 mei 1929 te Rotterdam, aan tot je wettige echtgenoot en zal je de verplichtingen vervullen die de wet aan het huwelijk stelt?”

Johanna, slikt nog even, kijkt wat rond, ziet de blik van hun vrienden, haar ouders, haar zusje Helga en kijkt dan Adriaan diep in de ogen en zegt zachtjes, bijna niet te horen,

“Ja.”

De trouwambtenaar wil het zeker weten en vraagt nog een keer
“Wat is hierop uw antwoord?”

En weer zegt Johanna zachtjes “Ja.”

“Hebben de getuigen een duidelijk ‘Ja’ gehoord?” vraagt de
trouwambtenaar.

“Nou ja, duidelijk...?” mompelt een van de vrienden.

Iedereen knikt, waarna de trouwambtenaar de verbintenis
uitspreekt.

“Dan zijn jullie nu voor de wet man en vrouw! Jullie hebben
besloten om ringen uit te wisselen als blijk van eeuwige trouw aan
elkaar. U mag de ringen bij elkaar om de vinger schuiven.”

Adriaan schuift als eerste de gouden ring met inscriptie ‘ik houd
van jou’ en de trouwdatum om de vinger van Johanna. Hij kijkt haar
dolgelukkig aan, knipoogt en zegt “Nu jij schat.” Johanna’s handen
trillen van de zenuwen. Na wat gestuntel lukt het haar de ring om
de vinger van Adriaan te schuiven.

“U mag nu de bruid kussen meneer.”

“Zo, daar zal ik dan even de tijd voor nemen.” zegt Adriaan. Hij
trekt zich op dat moment van niemand iets aan, trekt Johanna dicht
tegen zich aan en begint te zoenen. De aanwezigen voelen zich een
beetje ongemakkelijk met deze scène. Adriaan maakt nog net niet
met zijn tong de kiezen van Johanna schoon, maar hij neemt wel de
tijd.

Het zusje van Johanna kan ‘m op dat moment wel vermoorden. De
relatie tussen die twee was toch al niet geweldig, maar nu hij dit
flikte, haar zus voor gek zetten waar iedereen bij is, dat zal ze ‘m
nooit meer vergeven. Ze spreekt met zichzelf af dat ze nooit, maar
dan ook nooit meer bij hem op visite gaat. Of Johanna moet alleen
thuis zijn, dan wel.

De handtekeningen worden gezet. Het trouwboekje wordt
overhandigd en even in bewaring gegeven bij Johanna’s ouders.